

การใช้การสอนงานรูปแบบโกรว์ และการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา
เพื่อลดการกระตุ้นเตือนในการริเริ่มกิจวัตรประจำวันของบุคคล
ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาผู้ใหญ่*

USING GROW COACHING MODEL AND MENTORING FOR A MOTHER TO REDUCE
PROMPTING TO INITIATE DAILY ACTIVITIES OF AN ADULT WITH
INTELLECTUAL DISABILITIES

ดลฤดี มาแก้ว^{1*}, พิกุล เลียวสิริพงศ์², รัชนิกร ทองสุคติ³, สร้อยสุดา วิทยากร⁴

Donrudee Makaew^{1*}, Pikul Leosiripong², Ratchaneekorn Tongsookdee³, Soisuda Vittayakorn⁴

¹ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ลำพูน ประเทศไทย

¹Lamphun Special Education Center, Lamphun, Thailand

^{2,3,4}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่ ประเทศไทย

^{2,3,4}Faculty of Education, Chiang Mai University, Chiang Mai, Thailand

*Corresponding author E-mail: donrudee_tistee@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการสอนงานรูปแบบโกรว์ และการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา 2) ศึกษาการลดการกระตุ้นเตือนของมารดาต่อการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาผู้ใหญ่ 3) ศึกษาความสามารถในการริเริ่มปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาผู้ใหญ่ กลุ่มเป้าหมายในงานวิจัยนี้ได้แก่ บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเพศหญิง อายุ 23 ปี และมารดา เครื่องมือในการวิจัยจำนวน 6 ชุด ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิเคราะห์ปัญหาของกรณีศึกษาาร่วมกันของผู้วิจัยและมารดา แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน แผนการสอนสำหรับมารดา แบบบันทึกพฤติกรรมมารดา ในขณะที่ฝึกกรณีศึกษา แบบสังเกตพฤติกรรมมารดาต่อการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของมารดา ก่อนและหลังการสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยง และแบบสังเกตพฤติกรรมมารดาในการริเริ่มกิจวัตรประจำวันของกรณีศึกษาก่อนและหลังการสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ คะแนน ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการสอนงานรูปแบบโกรว์ และการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา มี 5 ขั้นตอน คือ การสร้างสัมพันธภาพร่วมกับการตั้งเป้าหมาย การวิเคราะห์สภาพที่สนับสนุนการเกิดปัญหาร่วมกัน การเลือกวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน การจัดทำแผนและฝึกปฏิบัติการสอนตามแผน และการประเมินผลร่วมกัน 2) การลดการกระตุ้นเตือนของมารดาต่อการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาผู้ใหญ่พบว่า มารดาสามารถลดพฤติกรรมกระตุ้นเตือนได้ทุกกิจกรรม 3) ความสามารถในการริเริ่มปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาผู้ใหญ่ พบว่า กรณีศึกษาสามารถริเริ่มปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเองทุกกิจกรรม

คำสำคัญ: การสอนงานรูปแบบโกรว์, การเป็นพี่เลี้ยง, การลดการกระตุ้นเตือน, การริเริ่มกิจวัตรประจำวัน

Abstract

This research interded for 1) Study the GROW coaching model process and to be a mentor for mother 2) Study reduction of mother's prompts in the daily routine of adult with intellectual disabilities 3) Study the ability of initiating daily routines of adult with intellectual disabilities. The target group in this research consisted of a female with intellectual disabilities, age 23 and her mother. The 6 research tools were: an interview form for analyzing case study's problems conducted by researcher and mother; pre & post- tests; teaching plan for mother, a behavioral record form of mother an observation form of mother's prompting behavior before and after coaching and mentoring and an observation form for daily -routine initiating of case study before and after coaching and mentoring. The data were analyzed by scores, percentages, medians and content analysis for qualitative data. The findings showed that 1) The GROW coaching model process and to be a mentor I for mother composed of five steps: relationship building and goal setting; cooperative problem analysis; selecting methods to achieve goals; organizing plan and practicing according to the plan; and cooperative evaluation 2) Reduction of mother's prompts in the daily routine of adult with intellectual disabilities, mother abled to reduce prompting behavior in all activities; 3) The ability of initiating daily routines of adult with intellectual disabilities, a case study could initiate daily routines independently in all activities.

Keywords: GROW Coaching Model Process, Mentoring, Reduction of Prompts, Initiating Daily Routines

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ระบุไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545, 2542) ซึ่งครอบคลุมผู้เรียนที่มีความบกพร่องทุกกลุ่มตามประกาศกำหนดประเภทคนพิการทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2552 ที่ให้นิยามบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้แก่ บุคคลที่มีความจำกัดอย่างชัดเจนในการปฏิบัติตน (Functioning) ในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ คือ ความสามารถทางสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญ ร่วมกับความจำกัดของทักษะการปรับตัวอีกอย่างน้อย 2 ทักษะจาก 10 ทักษะ ได้แก่ การสื่อความหมาย การดูแลตนเอง การดำรงชีวิตภายในบ้าน ทักษะทางสังคม การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน การรู้จักดูแลควบคุมตนเอง การนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวัน การทำงาน การใช้เวลาว่าง การรักษาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย ทั้งนี้ได้แสดงอาการดังกล่าวก่อนอายุ 18 ปี (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษาพ.ศ. 2552, 2552)

สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต ระบุว่า บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามี 4 ระดับ ได้แก่ เล็กน้อย (Mild) (ระดับเชาวน์ปัญญาเท่ากับ 50-70) ปานกลาง (Moderate) (ระดับเชาวน์ปัญญาเท่ากับ 35-49) รุนแรง (Severe) (ระดับเชาวน์ปัญญาเท่ากับ 20-34) และรุนแรงมาก (Profound) (ระดับเชาวน์ปัญญาต่ำกว่า 20) บุคคลที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญาตามช่วงอายุ 15 – 18 ปี เน้นฝึกวิชาอาชีพและลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงาน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมากต่อการประกอบอาชีพในวัยผู้ใหญ่ ได้แก่ ฝึกการตรงต่อเวลา รู้จักรับคำสั่งและนำมาปฏิบัติเอง

โดยไม่มีผู้เตือน การปฏิบัติตนต่อผู้ร่วมงานและมารยาทในสังคม ช่วงเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ควรช่วยเหลือให้ได้มีอาชีพที่เหมาะสม (สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต, 2562)

กรณีศึกษาในงานวิจัยนี้เป็นเพศหญิง อายุ 23 ปี ได้รับการวินิจฉัยโดยแพทย์ว่าเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีระดับเซวาร์ปัญญา 50 หรือพอเรียนได้ มีปัญหาในการดูแลจัดการเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของตนเองภายในบ้าน กล่าวคือไม่สามารถดำเนินกิจวัตรประจำวันในการริเริ่มปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองได้ ซึ่งสาเหตุของปัญหาเกิดจากสภาพการเลี้ยงดูของบิดา มารดาที่ไม่เข้าใจถึงวิธีการช่วยเหลือที่เหมาะสม แต่ช่วยเหลือด้วยความรัก ความผูกพัน ด้วยบทบาทหน้าที่ความเป็นมารดา ช่วยเหลือแบบไม่รู้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมาในอนาคตข้างหน้า ซึ่งมารดาช่วยเหลือในสิ่งที่กรณีศึกษาควรปฏิบัติได้ด้วยตนเองมากไป ดังนั้นการที่จะให้มารดาตระหนักในความจำเป็นของตนเองในการฝึกให้กรณีศึกษาเริ่มกิจวัตรประจำวันของตน ด้วยการพูดคุยเรียนรู้ร่วมกัน น่าจะเป็นแนวทางที่เหมาะสม จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการใช้การสอนงานรูปแบบโกรว์ และการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา ของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่ เพื่อให้มารดาสามารถลดการกระตุ้นเตือนได้ กระบวนการสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยงดังกล่าว มุ่งให้มีการทำงานร่วมกันระหว่างผู้สอนงานและผู้รับการสอนงาน ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย การวิเคราะห์สภาพปัญหา การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาและการจัดทำแผนการสอนเพื่อดำเนินการ ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคการสร้างสัมพันธภาพที่ดี และการสื่อสารกับมารดาให้เข้าใจ เพื่อให้มารดามีแรงจูงใจในการปฏิบัติ เพราะผลสำเร็จของบุตรจะเป็นแรงจูงใจสำหรับมารดา เนื่องจากการดาอยากให้บุตรสามารถดูแลตนเองในกิจวัตรประจำวันได้ หากนำรูปแบบการสอนงานแบบโกรว์มาใช้กับมารดาจะช่วยให้มารดามีความรู้ ทักษะในการช่วยเหลือบุตร โดยนำสื่อภาพกิจวัตรประจำวันมาใช้ เป็นสื่อทางสายตาที่ใช้แทนการกระตุ้นเตือน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะนำกระบวนการสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยงมาใช้กับมารดา โดยนำสื่อภาพมาใช้ลดการกระตุ้นเตือนแล้วทำให้กรณีศึกษาสามารถริเริ่มปฏิบัติงานด้วยตนเองได้

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีรูปแบบการสอนงานของ Whitmore B. and MacGill 2006 ที่ได้กล่าวถึงการสอนงานรูปแบบ GROW ว่าเหมาะสำหรับการสอนงานและการให้คำปรึกษาตามหน้าที่ของงาน และการให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การตั้งเป้าหมายร่วมกันระหว่างผู้สอนงานและผู้รับงาน 2) การวิเคราะห์สภาพที่สนับสนุนการเกิดปัญหาร่วมกัน 3) การเลือกวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน และ 4) การจัดทำแผนและฝึกปฏิบัติการสอนตามแผน (Whitmore, B. & McGil, L., 2006)

ในการนำสู่การพัฒนาแบบหรือการแก้ปัญหาในงานวิจัยในครั้งนี้ และผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาโดยทั่วไปของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทยส่วนมากจะมีข้อจำกัดในด้านของการดำรงชีวิต ซึ่งทางกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ได้รวบรวมสถิติสถานการณ์ด้านคนพิการในปัจจุบัน และได้ระบุไว้ว่า ช่วงอายุของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีจำนวนมากที่สุดจะอยู่ในช่วงของวัยทำงาน วัยรุ่น วัยเรียน สูงอายุ และปฐมวัย และได้จำแนกตามสาเหตุความพิการ ได้แก่ แพทย์ไม่ระบุสาเหตุ คิดเป็นร้อยละ 43.10 ไม่ทราบสาเหตุร้อยละ 26.17 ภาวะเจ็บป่วย ร้อยละ 21.84 อุบัติเหตุ ร้อยละ 8.11 พันธุกรรม ร้อยละ 0.72 พิกการแต่กำเนิด ร้อยละ 0.05 ซึ่งสถิตินี้ได้สำรวจ ณ วันที่ 31 มีนาคม 2566 (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2565)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษากระบวนการสอนงานรูปแบบโกรว์ และการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา
2. ศึกษาการลดการกระตุ้นเตือนของมารดา ต่อการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่
3. ศึกษาความสามารถในการริเริ่มปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการใช้การสอนงานรูปแบบโครง และการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา เพื่อลดการกระตุ้นเตือนในการริเริ่มกิจวัตรประจำวัน ของบุคคลที่มีความบกพร่องสติปัญญาวัยผู้ใหญ่ โดยรูปแบบการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบบผสมทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในงานวิจัยนี้กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เรียนที่ได้รับการวินิจฉัยโดยแพทย์ ว่าเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพศหญิง อายุ 23 ปี จำนวน 1 คน และมารดาของผู้เรียนอายุ 63 ปี จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยเครื่องมือ 6 ชุด ซึ่งแบ่งตามวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ได้แก่ วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษากระบวนการสอนงานรูปแบบโครง และการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา ในขั้นตอนนี้ใช้เครื่องมือทั้งหมด 3 ชุด ดังนี้ 1) แบบสัมภาษณ์ เพื่อการวิเคราะห์ปัญหาของกรณีศึกษาร่วมกันของผู้วิจัยและมารดา (Problem analysis) 2) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนตามแผนการสอนสำหรับมารดา 3) แผนการสอนสำหรับมารดา จำนวน 3 แผน วัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษาการลดการกระตุ้นเตือนของมารดา ต่อการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่ ในขั้นตอนนี้ใช้เครื่องมือทั้งหมด 2 ชุด ได้แก่ 1) แบบบันทึกพฤติกรรมมารดาในขณะที่ฝึกกรณีศึกษา และ 2) แบบสังเกตพฤติกรรมมารดากระตุ้นเตือนของมารดา ก่อนและหลังการสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยง และวัตถุประสงค์ที่ 3 ศึกษาความสามารถในการริเริ่มปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่ ในขั้นตอนนี้ใช้เครื่องมือทั้งหมด 1 ชุด ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมในการริเริ่มกิจวัตรประจำวันของกรณีศึกษา ก่อนและหลังการสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยง

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ตำรา สิ่งพิมพ์ บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบสัมภาษณ์ เพื่อการวิเคราะห์ปัญหา แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนตามแผนการสอน แผนการสอนสำหรับมารดา แบบบันทึกพฤติกรรม แบบสังเกตพฤติกรรมมารดากระตุ้นเตือน และแบบสังเกตพฤติกรรมในการริเริ่มกิจวัตรประจำวัน เมื่อทราบแนวคิดทฤษฎีแล้วผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดโครงสร้างของเนื้อหา และนำเครื่องมือเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา ก่อนนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญพิจารณาจำนวน 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือทุกชุดอยู่ที่ 0.67-1.00 อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้ 1) ทำหนังสือยื่นเรื่องขออนุญาตในคน รหัสโครงการ 64 / 144 2) ทำหนังสือขอความร่วมมือในการศึกษารายกรณี จากหน่วยงานต้นสังกัด ถึงผู้ปกครองและกรณีศึกษา เพื่อขออนุญาตดำเนินการวิจัย 3) กำหนดสถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้พื้นที่บ้านของกรณีศึกษา 4) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยใช้ระยะเวลาในการสอนงานและ เป็นพี่เลี้ยงให้กับมารดา ประมาณ 2 เดือน โดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ 2 วัน คือวันเสาร์และวันอาทิตย์ รวมทั้งหมด 13 ครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย นำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์โดยหาคะแนน ค่าร้อยละ และค่ามัธยฐาน ในส่วนของข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

การวิจัยการใช้การสอนงานรูปแบบโครง และการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา เพื่อลดการกระตุ้นเตือนในการริเริ่มกิจวัตรประจำวัน ของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่ มีผลการวิจัยดังนี้

1. กระบวนการสอนงานรูปแบบโกรว์ และการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา

การสอนงานรูปแบบโกรว์ และการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา (THE GROW COACHING MODEL) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ซึ่งกระบวนการสอนงานรูปแบบโกรว์ มี 4 ขั้น แต่เมื่อลงพื้นที่ ผู้วิจัยไม่สามารถดำเนินการตามรูปแบบได้ทันที เนื่องจากเมื่อตั้งคำถามแล้ว มารดาไม่ได้ตอบคำถามที่จะนำมาใช้ในการตั้งเป้าหมายได้ ซึ่งคำตอบของมารดาสั้น และตอบคำถามเชิงตอบรับมากกว่าการแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดของรูปแบบ FLOW ขั้นตอนที่ 1 คือ การสร้างสัมพันธภาพมาใช้ เพื่อจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

กระบวนการสอนงานรูปแบบโกรว์ และการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา ในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. การสร้างสัมพันธภาพพร้อมกับการตั้งเป้าหมาย

ในขั้นตอนการสร้างสัมพันธภาพจะทำไปพร้อมกับการตั้งเป้าหมาย โดยเริ่มจากการที่ผู้วิจัยได้ติดต่อสื่อสารกับมารดา โดยการใช้โทรศัพท์โทรนัดหมาย ตามวันเวลาที่มารดาสะดวก สถานที่ในการนัดหมายใช้บ้านของกรณีศึกษา ผู้วิจัยได้ขออนุญาตมารดาในการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อสัมภาษณ์ โดยให้มารดานั่งอยู่ตรงข้ามผู้วิจัย และเฉียงไปทางด้านใดด้านหนึ่ง จะไม่นั่งในระยะตรงกัน ใช้ระยะห่างประมาณ 1 เมตร เพื่อให้เกิดความผ่อนคลาย และไม่เผชิญหน้ามากเกินไป การสัมภาษณ์ใช้วิธีการพูดคุยแบบธรรมชาติ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เพื่อสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ใช้คำถามทั่วไปเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ อากาศ สุขภาพ ประมาณ 5-10 นาที ขณะพูดคุยผู้วิจัยแสดงพฤติกรรมการเป็นผู้ฟังที่ดี โดยการยิ้มแย้ม และสังเกตสีหน้าท่าทางของมารดา หากรู้สึกว่ามีมารดานิ่ง หรือแสดงท่าทางกังวล หรืออึดอัด จะชวนพูดคุยในเรื่องรอบตัวที่มารดาสนใจ หลังจากที่ผู้วิจัยสังเกตได้ว่ามารดามีอาการเกร็งน้อยลงจากเดิม จึงทำให้ทราบว่ามารดาสามารถที่จะเริ่มใช้คำถามจากแบบสัมภาษณ์ในการตั้งเป้าหมายร่วมกันได้

2. การวิเคราะห์สภาพที่สนับสนุนการเกิดปัญหาร่วมกัน

ในขั้นตอนนี้มุ่งให้มารดาสะท้อนปัญหาและคัดเลือกเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาตามความจำเป็นเร่งด่วน โดยผู้วิจัยใช้คำถามจากแบบสัมภาษณ์ ถามในสถานการณ์เกี่ยวกับความสามารถในการริเริ่มกิจวัตรประจำวันของกรณีศึกษา เมื่อมารดาเล่ากิจวัตรประจำวัน ผู้วิจัยจะถามซ้ำเพื่อช่วยให้มารดา คิดและวิเคราะห์สิ่งต่างๆ ที่ระบุว่าเป็นปัญหา โดยนำพฤติกรรมที่มารดาปฏิบัติต่อกรณีศึกษา เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์คำพูดที่ใช้ และท่าทางที่ใช้ขณะสื่อสาร รวมถึงการใช้คำสั่งที่อาจสร้างความสับสนให้กับกรณีศึกษา เพื่อวิเคราะห์สภาพที่สนับสนุนการเกิดปัญหาของกรณีศึกษาอย่างชัดเจนก่อนจะร่วมกันเลือกวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันต่อไป ซึ่งจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาแล้วมารดายอมรับว่าใช้วิธีการพูดกับกรณีศึกษาหลายครั้งและเปลี่ยนเสียงจากน้ำหนักเบาเป็นเสียงเข้มขึ้นก็ยังไม่สามารถช่วยให้กรณีเริ่มได้

3. การเลือกวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

จากขั้นตอนที่ 2 มารดาได้จำแนกสภาพปัญหา ทั้งที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเองในเรื่องการสื่อสาร ทั้งคำพูด ท่าทาง และพฤติกรรมของกรณีศึกษาที่ยังไม่ริเริ่มกิจวัตรประจำวันตั้งแต่ต้นนอน ต้องรอให้มารดาเป็นผู้บอกหรือช่วยเหลือตลอด ผู้วิจัยและมารดาจึงได้ร่วมกันเลือกสื่อและกิจวัตรประจำวันที่มีความจำเป็นกับกรณีศึกษามีกิจกรรมใดบ้างที่สำคัญและจำเป็นต้องสร้างสื่อขึ้นมา โดยผู้วิจัยได้นำเสนอสื่อตัวอย่างเป็นภาพกิจวัตรประจำวันขึ้นมา เช่น การพับผ้าห่ม การแปรงฟัน การรับประทานอาหารเช้า และการล้างถ้วย-ชาม โดยมารดาได้เลือกภาพจากกิจวัตรเหล่านี้เพื่อให้ผู้วิจัยนำไปจัดทำแผนการฝึกสำหรับสอนงานมารดา และได้นัดหมายครั้งต่อไปเพื่อจะได้นำแผนและสื่อมาสอนงานมารดา

4. การจัดทำแผนและฝึกปฏิบัติการสอนตามแผนการสอน

ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการสอนสำหรับมารดา เพื่อให้การช่วยเหลือกรณีศึกษาได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยมีทั้งหมด 3 แผน ได้แก่ 1) แผนการรู้จักชุดสื่อภาพกิจวัตรประจำวัน สำหรับมารดา 2) แผนการใช้ชุดสื่อ

ภาพกิจวัตรประจำวัน สำหรับมารดา และ 3) แผนการสื่อสารกับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งผู้วิจัยจะสอนงานโดยสาธิตการสอนกับกรณีศึกษาให้มารดาดู และให้มารดาฝึกปฏิบัติกับกรณีศึกษาโดยตรง พบว่ามารดาสามารถทำได้ด้วยตนเองทุกขั้นตอน และให้ข้อมูลสะท้อนกลับได้ว่าสิ่งที่กรณีศึกษาทำขึ้นได้ถูกต้อง ขึ้นได้ไม่ถูกต้อง

5. การประเมินผลร่วมกัน

ในกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการ ซึ่งกรณีการประเมินผลสำหรับผู้ใหญ่ สามารถที่จะประเมินได้โดยการถาม-ตอบ และให้ข้อมูลสะท้อนกลับได้ทันที แต่กรณีศึกษาที่เป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา การประเมินผลจำเป็นต้องมีวิธีการที่ชัดเจนที่ผู้สอนสังเกตเห็นความก้าวหน้า หรือข้อบกพร่องเพื่อแก้ไขได้ ดังนั้นผู้วิจัยและมารดาจึงได้ตกลงที่จะต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติของกรณีศึกษา โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ที่มารดาสามารถประเมินได้ 5 ระดับและสอนวิธีการประเมินให้กับมารดา คือ ระดับ 1 ในการริเริ่มกิจกรรม มารดากระตุ้นเตือนอย่างมาก โดยการสัมผัสร่างกายหรือจับมือทำตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดกิจกรรม ระดับ 2 ในการริเริ่มกิจกรรมมารดากระตุ้นเตือน โดยการช่วยเหลือผ่านการสัมผัสร่างกาย ระดับ 3 ในการริเริ่มกิจกรรมมารดากระตุ้นเตือน โดยการกระตุ้นเตือนด้วยวาจา ระดับ 4 ในการริเริ่มกิจกรรม มารดากระตุ้นเตือนโดยท่าทาง ระดับ 5 กรณีศึกษาสามารถริเริ่มปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง โดยไม่มีการกระตุ้นเตือนใดๆ ทุกขั้นตอน พบว่ามารดาสามารถปฏิบัติได้ตามขั้นตอนของสื่อภาพกิจวัตรประจำวัน และประเมินผลกรณีศึกษาตามเกณฑ์ได้จนเป็นผลสำเร็จ

จะเห็นว่ากระบวนการสอนงานรูปแบบโกรว์ และการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา มีทั้งหมด 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างสัมพันธภาพร่วมกับการตั้งเป้าหมาย 2) การวิเคราะห์สภาพที่สนับสนุนการเกิดปัญหาร่วมกัน 3) การเลือกวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน 4) การจัดทำแผนและฝึกปฏิบัติการสอนตามแผน และ 5) การประเมินผลร่วมกัน ซึ่งเป็นการผสมผสานการสอนงานรูปแบบ FLOW (Carly Anderson, 2023) และการสอนงานรูปแบบ GROW (Whitmore, B. & McGil, L., 2006)

2. การลดการกระตุ้นเตือนของมารดา ต่อการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาผู้ใหญ่

ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการกระตุ้นเตือนของมารดา ระหว่างมารดาสอนงานกรณีศึกษา มีผลการลดการกระตุ้นเตือนของมารดาโดยแสดงค่ามัธยฐาน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่ามัธยฐานของระดับคุณภาพการลดการกระตุ้นเตือนของมารดา ในการริเริ่มกิจวัตรประจำวันของกรณีศึกษา

กิจกรรมที่	ระดับคุณภาพ			การแปลคุณภาพ	คำอธิบายคุณภาพ
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3		
1	2	1	3	2	มารดาสามารถลดการกระตุ้นเตือนกรณีศึกษาในการริเริ่มปฏิบัติกิจกรรมได้
พับผ้าห่มหลังตื่นนอน				คุณภาพปรับปรุง	โดยการช่วยเหลือผ่านการสัมผัสร่างกาย
2	5	3	5	5	มารดาสามารถลดการกระตุ้นเตือนกรณีศึกษาได้โดย
แปรงฟัน				คุณภาพดีมาก	ไม่มีการกระตุ้นเตือนใดๆ ทุกขั้นตอน
3	4	3	4	4	มารดาสามารถลดการกระตุ้นเตือนกรณีศึกษาได้ โดยการกระตุ้นเตือนด้วย
รับประทานอาหาร				คุณภาพ ดี	ท่าทาง
4	3	3	5	3	มารดาสามารถลดการกระตุ้นเตือนกรณีศึกษาในการริเริ่มปฏิบัติกิจกรรมได้
ทำความสะอาดถ้วย-ชาม				คุณภาพพอใช้	โดยการกระตุ้นเตือนด้วยวาจา

จากตารางที่ 1 คำนวณฐาน การลดการกระตุ้นเตือนของมารดา ในการริเริ่มกิจวัตรประจำวันของ ทัศนศึกษาทั้ง 4 กิจกรรม พบว่า กิจกรรมที่มารดาสามารถลดการกระตุ้นเตือนได้มากที่สุดคือ กิจกรรมที่ 5 การ แปร่งฟัน ได้คำนวณฐาน เท่ากับ 5 ระดับคุณภาพ ดีมาก มารดาสามารถลดการกระตุ้นเตือนทัศนศึกษาได้โดย ไม่มีการกระตุ้นเตือนใดๆ ทุกขั้นตอน และกิจกรรมที่มารดาสามารถลดการกระตุ้นเตือนได้น้อยที่สุดคือ พับผ้าห่มหลัง ตื่นนอน ได้คำนวณฐานเท่ากับ 2 ระดับคุณภาพปรับปรุง มารดาสามารถลดการกระตุ้นเตือนทัศนศึกษาในการริเริ่ม ปฏิบัติกิจกรรมได้ โดยการช่วย เหลือผ่านการสัมผัสร่างกาย ส่วนกิจกรรมอื่นๆ พบว่ามารดาสามารถลดการกระตุ้น เตือนทัศนศึกษาได้ทุกกิจกรรมตามลำดับ เห็นได้จากคะแนนของคำนวณฐานที่เพิ่มขึ้นทุกกิจกรรม

3. ความสามารถในการริเริ่มปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่

มารดาสังเกตพฤติกรรมในการริเริ่มกิจวัตรประจำวันของทัศนศึกษาระหว่างปฏิบัติกิจกรรม โดยแสดง คำนวณฐาน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงคำนวณฐานของระดับคุณภาพ ในความสามารถริเริ่มปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่ มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่

กิจกรรมที่	ระดับคุณภาพ			การแปล คุณภาพ	คำอธิบายคุณภาพ
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3		
1 พับผ้าห่มหลังตื่นนอน	2	2	3	2 คุณภาพ ปรับปรุง	ในการริเริ่มกิจกรรมมารดากระตุ้นเตือน โดยการช่วยเหลือผ่านการ สัมผัสร่างกาย
2 แปร่งฟัน	4	5	5	5 คุณภาพ ดีมาก	ทัศนศึกษาสามารถริเริ่มปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง โดยไม่มีการ กระตุ้นเตือนใดๆ ทุกขั้นตอน
3 รับประทานอาหาร	3	4	4	4 คุณภาพ ดี	ในการริเริ่มกิจกรรมมารดากระตุ้นเตือนโดยทำทาง
4 ทำความสะอาด ถ้วย-ชาม	3	5	5	5 คุณภาพ ดีมาก	ทัศนศึกษาสามารถริเริ่มปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง โดยไม่มีการ กระตุ้นเตือนใด ๆ ทุกขั้นตอน

จากตารางที่ 2 คำนวณฐาน ความสามารถในการริเริ่มปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่อง ทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่ ทั้ง 4 กิจกรรม พบว่า กิจกรรมที่ทัศนศึกษาสามารถริเริ่มปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วย ตนเองได้มากที่สุด โดยไม่ต้องกระตุ้นเตือน มี 2 กิจกรรม คือการแปร่งฟัน และการทำความสะอาดถ้วย-ชาม ได้ คำนวณฐานเท่ากับ 5 ระดับคุณภาพ ดีมาก ส่วนกิจกรรมที่ทัศนศึกษาสามารถริเริ่มปฏิบัติกิจวัตรได้น้อยที่สุด โดย ได้รับการช่วยเหลือผ่านการสัมผัสร่างกายจากมารดา คือกิจกรรมที่ 1 การพับผ้าห่มหลังตื่นนอน ได้คำนวณฐาน เท่ากับ 2 ระดับคุณภาพ ปรับปรุง ส่วนกิจกรรมอื่นๆ พบว่า ทัศนศึกษาสามารถริเริ่มปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ทุก กิจกรรมตามลำดับ เห็นได้จากคะแนนของคำนวณฐานที่เพิ่มขึ้นทุกกิจกรรม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. กระบวนการสอนงานรูปแบบโครง และ การเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา เมื่อผู้วิจัยได้ลงมือเก็บรวบรวม ข้อมูลแล้ว พบว่าไม่สามารถใช้ได้กับมารดา ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์กระบวนการสอนงานรูปแบบโครง และการเป็นพี่ เลี้ยงสำหรับมารดา ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การสร้างสัมพันธภาพร่วมกับการตั้งเป้าหมาย 2) การ วิเคราะห์สภาพที่สนับสนุนการเกิดปัญหาร่วมกัน 3) การเลือกวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน 4) การจัดทำ แผนและฝึกปฏิบัติการสอนตามแผน และ 5) การประเมินผลร่วมกัน โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดของรูปแบบ FLOW

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างสัมพันธภาพมาใช้ร่วมกับการตั้งเป้าหมาย ซึ่ง Carly Anderson ได้กล่าวถึงการมีสัมพันธภาพ จะช่วยให้สามารถจัดการกับความรู้สึกตนเองได้ มีความเชื่อใจ กล้าเสนอแนะและแสดงความรู้สึกมากขึ้น (Carly Anderson, 2023) หลังจากนำขั้นตอนนี้มาใช้ร่วมกับการตั้งเป้าหมาย พบว่ามารดาเข้าใจบทบาทการทำงานเป็นทีม และมีจุดมุ่งหมายในการเป็นหุ้นส่วนการทำงานร่วมกันกับผู้วิจัย กล้าแสดงความรู้สึกของตนเองมากขึ้น ทำให้สามารถตั้งเป้าหมายร่วมกันได้ ในส่วนของขั้นตอนการประเมินผลร่วมกัน ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้เพิ่มขึ้นมาเนื่องจากเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างมากอีกขั้น ซึ่งในกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลคือส่วนหนึ่งในกระบวนการ เพื่อให้มารดาทราบถึงพัฒนาการของบุตรจากการสอนงานของตนเองโดยตรง และสามารถสะท้อนผลร่วมกับผู้วิจัยได้ทันที เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นในครั้งต่อไปได้ ซึ่ง สมชาย รัตนทองคำ ได้กล่าวถึง การประเมินสภาพจริง ไว้ว่า เป็นวิธีการประเมินที่ออกแบบมาเพื่อสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมและทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนในสถานการณ์ที่เป็นจริง และเป็นวิธีการประเมินที่เน้นงานหรือกิจกรรมที่ผู้เรียนได้แสดงออกโดยการกระทำ เน้นกระบวนการเรียนรู้ผลผลิต และผลงาน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินและร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งวิธีการนี้เชื่อว่าจะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ออกมาได้อย่างต่อเนื่อง (สมชาย รัตนทองคำ, 2554) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเชศ รุ่งสว่าง ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงมีส่วนผลักดันให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นตามลำดับ (พิเชศ รุ่งสว่าง, 2556)

นอกจากนี้ ในการสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยงมารดา พบว่าสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยและมารดามีความสนิทสนมกันมากขึ้น มีการทำงานเป็นทีม กล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับรูปแบบการสอนงานของ Whitmore B. and MacGill 2006 ที่ได้กล่าวถึงการสอนงานรูปแบบ GROW ว่าเหมาะสำหรับการสอนงานและการให้คำปรึกษาตามหน้าที่ของงาน และการให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การตั้งเป้าหมายร่วมกันระหว่างผู้สอนงานและผู้รับงาน 2) การวิเคราะห์สภาพที่สนับสนุนการเกิดปัญหาร่วมกัน 3) การเลือกวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน และ 4) การจัดทำแผนและฝึกปฏิบัติการสอนตามแผน (Whitmore, B. & McGil, L., 2006)

2. การลดการกระตุ้นเตือนของมารดาต่อการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาผู้ใหญ่

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะทำหน้าที่เป็นโค้ชของมารดา (Teacher as the Coach) ได้ชี้แนะมารดาถึงสถานะของผู้วิจัยให้มารดาเข้าใจในการทำหน้าที่ของครูในฐานะโค้ช ซึ่งข้อดีของการสอนงานมารดา คือ มารดามีความรู้ความเข้าใจในวิธีปฏิบัติกิจกรรมและสามารถนำความรู้ไปสอนงานโดยตรงกับกรณีศึกษาได้ ส่วนข้อดีของการเป็นพี่เลี้ยงมารดา คือ ผู้วิจัยสามารถชี้แนะหรือแนะนำ และให้ข้อมูลสะท้อนกลับได้ทันทีหลังจากการสอน เพื่อให้มารดาทราบถึงข้อดี และข้อควรปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวของ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนที่ว่า การสอนงานเป็นกระบวนการที่กระตุ้นให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรม โดยการเสริมสร้างองค์ความรู้ กระตุ้นความเข้าใจ ฝึกฝนทักษะและปรับทัศนคติ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2560) เมื่อผู้วิจัยเป็นพี่เลี้ยงขณะมารดาฝึกปฏิบัติกับกรณีศึกษา มารดาสามารถปรึกษาและถามผู้วิจัยเพื่อสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติจนสามารถลดการกระตุ้นเตือนที่ใช้คำสั่งยาวๆ หรือการทำให้เปลี่ยนเป็นการให้การช่วยเหลือตามลำดับ มีการรอคอยให้กรณีศึกษาตอบสนอง ส่งผลต่อการลดพฤติกรรมกระตุ้นเตือนกรณีศึกษาได้เป็นอย่างมาก เนื่องจากมารดาปรับเปลี่ยนวิธีการจากการกระตุ้นเตือนด้วยวาจา หรือการกระตุ้นเตือนด้วยท่าทาง หรือการทำให้เลยหากบอกแล้วกรณีศึกษาไม่ทำ โดยเปลี่ยนมาสอนใช้สื่อภาพกิจวัตรประจำวันให้กรณีศึกษาดูและปฏิบัติตามแทน และจากการที่มารดาได้มีการสะท้อนกลับระหว่างที่ผู้วิจัยไปสอนช่วยให้มารดามีความเข้าใจชัดเจนมากขึ้น และมีข้อควรระวังในการสอนงานกรณีศึกษา คือ ควรให้เวลาในการฝึก

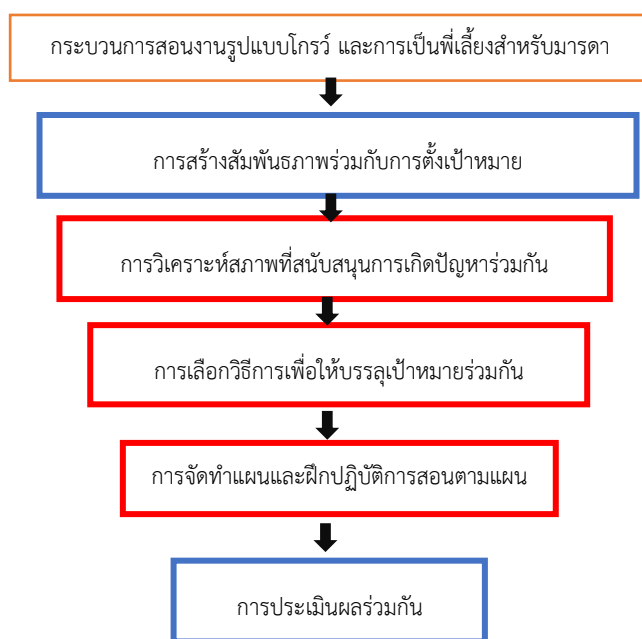
ปฏิบัติของกรณีศึกษามากขึ้น และควรถอยการช่วยเหลือออกหากพบว่ากรณีศึกษาทำได้แล้ว ซึ่งมีความสอดคล้องกับ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่กล่าวถึงการลดการกระตุ้นเตือน หรือการสลายตัวกระตุ้นเตือนไว้วว่า นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ เมื่อนักเรียนสามารถทำงานได้โดยไม่ต้องช่วยเหลือ จุดมุ่งหมายของการกระตุ้นเพื่อช่วยเหลือให้เขาทำงานได้เองให้มากที่สุด เพราะฉะนั้นก่อนที่จะบอกแก่นักเรียนเกิดการเรียนรู้เราจะต้องค่อย ๆ ถอนตัวกระตุ้นเตือนออกไป นั่นคือ การสลายตัวกระตุ้นเตือน โดยถอนการช่วยเหลือจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ ถอนการกระตุ้นเตือนทางกายก่อนท่าทางและสุดท้ายถอนด้วยวาจา (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2559)

3. ความสามารถในการริเริ่มปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่

ผลจากการสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยงโดยใช้สื่อภาพกิจวัตรประจำวันและนำไปติดตั้งในสภาพจริงที่ กรณีศึกษาปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เป็นสื่อรูปภาพในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับช่องทางการเรียนรู้ของกรณีศึกษา ซึ่งติดไว้ที่บริเวณห้องต่างๆ ที่กรณีศึกษาใช้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ได้แก่ ห้องนอน ห้องน้ำ ห้องครัว (โต๊ะกินข้าว) และห้องครัว (อ่างล้างจาน) ทุกจุดที่ติดสื่อจะให้ผู้มารดาระดมตัดสินใจเลือกเพื่อให้ได้มุมที่สะดวกในการใช้งานกับกรณีศึกษามากที่สุด โดยกรณีศึกษาสามารถใช้สื่อเป็นตัวชี้แนะว่าตนเองต้องทำอะไรแทนการรอคำสั่งจากมารดา เมื่อมารดาใช้สื่อภาพกิจวัตรประจำวันต่อกรณีศึกษาซ้ำๆ บ่อยครั้ง ส่งผลให้กรณีศึกษาสามารถริเริ่มปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง ซึ่งการเรียนรู้โดยการซ้ำๆ บ่อยครั้งจากสื่อ สอดคล้องกับแนวคิดของ ธอร์นไคค์ สมชาย รัตนทองคำ กล่าวถึง ทฤษฎีการเชื่อมโยง ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง ซึ่งสามารถแสดงออกด้วยพฤติกรรมต่างๆ กัน โดยมีทฤษฎีเชื่อมโยงด้วยกฎ 3 ข้อ ได้แก่ กฎแห่งความพร้อม คือ ความพร้อมของผู้เรียนทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ กฎแห่งการฝึกหัด คือ การฝึกหัดกระทำซ้ำบ่อยๆ และกฎแห่งผลที่ได้รับ คือ ผลที่ได้รับเมื่อแสดงพฤติกรรม ถ้าได้รับผลที่พึงพอใจ ผู้เรียนย่อมอยากจะทำอีกต่อไป (สมชาย รัตนทองคำ, 2556) ซึ่งทฤษฎีนี้จะสอดคล้องกับวิธีสอนและเรียนรู้ของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และกรณีศึกษาสามารถปฏิบัติได้โดยอัตโนมัติไม่ต้องรอคำสั่งหรือการกระตุ้นเตือนจากมารดาผ่านการดูสื่อภาพ ซึ่ง กนกรัตน์ ยศไกร กล่าวถึง การสื่อสารด้วยภาพว่า เป็นการสื่อสารโดยไม่ต้องใช้ภาษาที่สามารถให้ความหมายได้แทนการสื่อสารด้วยการเขียน หรือพูดและอาจสื่อความหมายได้ลึกซึ้งกว่าเนื่องจากภาพมีผลต่อการกระตุ้นการรับรู้ด้วยการมองเห็น ซึ่งมีประสิทธิภาพกว่าการรับรู้ด้วยวิธีอื่น ๆ (กนกรัตน์ ยศไกร, 2551) โดยสอดคล้องกับกิจวัตรประจำวันซึ่งเป็นเป้าหมายที่มารดาต้องการให้กรณีศึกษาปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ศศิชา จันทรวรวิทย์ ได้กล่าวว่า กิจวัตรประจำวัน เป็นทักษะที่ผู้ปกครองควรส่งเสริมคือ ทักษะด้านการช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน เพราะกิจวัตรประจำวันเป็นสิ่งที่ทุกคนจำเป็นต้องทำเป็นประจำทุกวัน และเป็นทักษะพื้นฐานของคนทุกคน ซึ่งการช่วยเหลือตนเอง คือ การที่เด็กสามารถทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการรับประทานอาหาร การแต่งกาย การดูแลความสะอาดหลังขับถ่าย และการดูแลทำความสะอาดร่างกายตนเอง เป็นต้น (ศศิชา จันทรวรวิทย์, 2564) เมื่อบุตรของตนสามารถริเริ่มกิจวัตรประจำวันได้จึงเป็นความสำเร็จของมารดาในการดูแลเลี้ยงดูที่สร้างความพอใจ ย่อมมีแรงจูงใจที่จะช่วยเพิ่มความสามารถให้บุตรในการดำรงชีวิตที่เป็นอิสระมากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ใหม่ในการวิเคราะห์กระบวนการสอนงานรูปแบบโครงข่าย และการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา สรุปได้ตามโมเดล ดังนี้

ภาพที่ 1 โมเดลภาพ กระบวนการสอนงานรูปแบบโกรว์ และการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้สรุปได้ว่า 1) กระบวนการสอนงานรูปแบบโกรว์ และการเป็นพี่เลี้ยงมารดา ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ การสร้างสัมพันธภาพร่วมกับการตั้งเป้าหมาย การวิเคราะห์สภาพที่สนับสนุนการเกิดปัญหาร่วมกัน การเลือกวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน การจัดทำแผนและฝึกปฏิบัติการสอนตามแผน และการประเมินผลร่วมกัน 2) การลดการกระตุ้นเตือนของมารดาต่อการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่ มารดาสามารถลดการกระตุ้นเตือนกรณีศึกษาในการริเริ่มกิจวัตรประจำวันได้ทุกกิจกรรม 3) ความสามารถในการริเริ่มปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่ กรณีศึกษาสามารถริเริ่มปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเองได้ทุกกิจกรรม ในส่วนของข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ หรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ การใช้ระยะเวลาในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยและมารดาต้องใช้ระยะเวลาเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการเปลี่ยนบทบาทของมารดา และฝึกการทำงานเป็นทีม เพื่อให้มีจุดมุ่งหมายในการเป็นหุ้นส่วนการทำงานร่วมกันกับผู้วิจัย การพัฒนาคำถามในแบบสัมภาษณ์ในแต่ละขั้นตอนของโกรว์โมเดลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการทำงาน และมีความชัดเจนเข้าใจตรงกัน ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป คือ การใช้ GROW โมเดล ศึกษาเกี่ยวกับ กิจกรรมแต่ละด้าน ที่เกี่ยวกับบทบาทของครูการศึกษาพิเศษ เช่น การประเมินผล การเขียนแผน หรือกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องใช้วิธีการโค้ช หรือการสอนงาน ควรมีการศึกษารูปแบบกระบวนการ เทคนิคการสอนผู้ใหญ่ หรือการทำงานเป็นทีม เพื่อให้เกิดการพัฒนางานในองค์กรศึกษาพฤติกรรมการริเริ่มกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่ ผ่านสื่อวีดิทัศน์ หรือการใช้ตัวแบบร่วมกับสื่อวีดิทัศน์

เอกสารอ้างอิง

กนกรัตน์ ยศไกร. (2551). การถ่ายภาพเพื่อการสื่อสาร. เรียกใช้เมื่อ 8 กรกฎาคม 2566 จาก https://archive.lib.cmu.ac.th/full/T/2560/coms91160trsi_ch2.pdf

- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2565). สถานการณ์ด้านคนพิการ. เรียกใช้เมื่อ 17 กรกฎาคม 2566 จาก <https://www.dep.go.th/th/law-academic/knowledge-base/disabled-person-situation>
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษาพ.ศ. 2552. (2552). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 46. (31 มกราคม 2563).
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (2542). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 13. (13 กุมภาพันธ์ 2563).
- พิเชศ รุ่งสว่าง. (2556). การพัฒนารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วารสาร ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 36(2), 71-72.
- ศศิชา จันทรวรวิทย์. (2564). กิจวัตรประจำวันตามช่วงวัย: พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเอง. เรียกใช้เมื่อ 8 กรกฎาคม 2566 จาก <https://pt.mahidol.ac.th/knowledge/?p=2053>
- สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต. (2562). บกพร่องทางสติปัญญา. เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2563 จาก <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:bMhNybvViDKJ:>
- สมชาย รัตนทองคำ. (2554). การวัดผลประเมินผลทางการศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 10 กรกฎาคม 2566 จาก <https://ams.kku.ac.th/aalearn/resource/edoc/tech/54/13eva.pdf>
- _____. (2556). ทฤษฎีการเรียนรู้ของนักการศึกษา ที่มักถูกนำมาใช้พัฒนาการเรียนการสอน. เรียกใช้เมื่อ 17 กรกฎาคม 2566 จาก https://ams.kku.ac.th/aalearn/resource/edoc/tech/56web/4learn_edu56.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2560). เทคนิคการสอนงาน. เรียกใช้เมื่อ 1 มิถุนายน 2563 จาก <https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc-2017-eb12.pdf>
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2559). เอกสารสำหรับครู-ผู้ฝึก หลักสูตรการอบรม เรื่อง การจัดการเรียนการสอน นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับรุนแรง โดยใช้กระบวนการสอนเชิงพฤติกรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- Carly Anderson. (2023). The flow of a coaching conversation. Retrieved July 9 , 2023, from <https://carlyanderson.com/the-flow-of-a-coaching-conversation?fbclid=IwAR3GjnFRHD5PfpC6CYOxbDL4MvrUCsZEc4DRVmJHdtFdjVEjrCBxz9x00>
- Whitmore, B. & McGil, I. (2006). Facilitating Reflective Learning Through Mentoring and Coaching. (pp. 1-9). Philadelphia: Kogan Page Limited.